

Soạn văn lớp 6:

Bài Cụm động từ

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN

1. Cụm động từ là gì?

a) Các từ ngữ in đậm trong câu sau bổ sung ý nghĩa cho từ nào?

Viên quan ấy đã đi nhiều nơi, đến đâu quan cũng ra những câu đố oái oăm để hỏi mọi người.

(Em bé thông minh)

Gợi ý:

Các từ ngữ in đậm là phụ ngữ của các động từ đi, ra: đã, nhiều nơi bổ sung ý nghĩa cho động từ đi; cũng, những câu đố oái oăm để hỏi mọi người bổ sung ý nghĩa cho động từ ra.

b) Thử lược bỏ các từ ngữ in đậm nói trên rồi rút ra nhận xét về vai trò của chúng. Lược bỏ các phụ ngữ, câu trên sẽ thành: Viên quan đi, đến đâu cũng ra. Với hình thức câu như thế, người đọc sẽ không thể hiểu được nội dung ý nghĩa mà người kể muốn biểu đạt. Như vậy, các từ ngữ bổ sung ý nghĩa cho động từ có một vai trò quan trọng, giúp biểu đạt trọn vẹn ý nghĩa.

c) Với cụm động từ "đã đi nhiều nơi", hãy:

- Đặt một câu có cụm từ này làm vị ngữ;
- Đặt một câu có cụm từ này làm chủ ngữ.

Ví dụ:

Hồi còn trẻ, ông nội tôi đã đi nhiều nơi. (cụm động từ làm vị ngữ, giống như động từ đây là chức vụ ngữ điển hình của cụm động từ).

Đi nhiều nơi là đặc điểm của nghề phóng viên. (cụm động từ làm chủ ngữ; khi đảm nhiệm chức vụ này trong câu, cụm động từ không kèm theo phụ ngữ trước).

2. Cấu tạo của cụm động từ

a) Hãy đặt các cụm đã đi nhiều nơi, cũng ra những câu đố oái oăm để hỏi mọi người vào mô hình cụm động từ sau đây:

Phụ ngữ trước	Trung tâm	Phụ ngữ sau
đã	đi	nhiều nơi
Cũng ra những câu đố oái oăm để	hỏi	mọi người

b) Cụm động từ được cấu tạo như thế nào?

Cụm động từ gồm động từ trung tâm và các từ ngữ phụ thuộc đứng trước, sau bổ sung ý nghĩa cho động từ trung tâm.

c) Các phụ ngữ trước và sau động từ bổ sung ý nghĩa gì cho động từ trung tâm? Hãy kể ra các từ ngữ thường làm thành phần phụ cho động từ để tạo thành cụm động từ.

II. RÈN LUYỆN KĨ NĂNG

1. Tìm các cụm động từ trong các câu sau:

a) *Em bé còn đang đùa nghịch ở sau nhà.*

(Em bé thông minh)

b) *Vua cha yêu thương Mị Nương hết mực, muốn kén cho con một người chồng thật xứng đáng.*

(Sơn Tinh, Thủy Tinh)

c) *Cuối cùng, triều đình đành tìm cách giữ sứ thần ở công quán để có thì giờ đi hỏi ý kiến em bé thông minh nọ.*

(Em bé thông minh)

Gợi ý: Xác định động từ trung tâm trước, sau đó mới xác định các từ ngữ phụ trước và sau. Các cụm động từ là: còn đang đùa nghịch ở sau nhà; yêu thương Mẹ Nương hết mực; muốn kén cho con một người chồng thật xứng đáng; đành tìm cách giữ sứ thần ở công quán để có thì giờ đi hỏi ý kiến em bé thông minh nọ.

2. Đặt các cụm động từ vừa tìm được vào mô hình cấu tạo cụm động từ.

Lưu ý khi xác định động từ trung tâm của những cụm có nhiều động từ, chẳng hạn: đành tìm cách giữ sứ thần ở công quán để có thì giờ đi hỏi ý kiến em bé thông minh nọ. Trong trường hợp cụm động từ làm vị ngữ thì động từ nào là trung tâm của vị ngữ sẽ là động từ trung tâm của cụm động từ.

Phụ trước	Trung tâm	Phụ sau
đành	tìm cách giữ	sứ thần ở công quán để có thì giờ đi hỏi ý kiến em bé thông minh nọ
.....		

3. a) Xác định cụm động từ có phụ ngữ được in đậm sau:

Người cha đứng ngẩn ra chưa biết trả lời thế nào thì đưa con chừng bảy, tám tuổi nhanh miệng hỏi vặn lại quan [...]. Viên quan nghe câu bé hỏi lại như thế thì há hốc mồm sừng sốt, không biết đáp sao cho ổn. Quan thăm nghĩ, nhất định nhân tài ở đây rồi, chả phải tìm đâu mất công.

(Em bé thông minh)

Gợi ý: chưa, không là phụ ngữ trước của các động từ biết trả lời, biết đáp.

b) Việc sử dụng các phụ ngữ chưa, không trong đoạn văn trên có tác dụng gì?

Gợi ý: Tra từ điển để biết nghĩa của các từ chưa và không. Cả hai từ này đều mang nghĩa phủ định, chỉ khác nhau về mức độ: chưa có ý nghĩa phủ định điều gì đó tính đến thời điểm hiện tại, không hàm nghĩa phủ định hoàn toàn. Hai từ này có tác dụng tô đậm sự thông minh, nhanh trí của em bé: cha còn chưa nghĩ ra thì em đã đáp khiến viên quan không biết trả lời thế nào.

4. Viết một câu trình bày ý nghĩa của truyện Treo biển. Chỉ ra các cụm động từ có trong đoạn văn đó.

Gợi ý: có thể viết câu văn sau.

Treo biển mang ý nghĩa phê phán nhẹ nhàng những người thiếu chủ kiến khi làm việc, không suy xét kỹ khi nghe những ý kiến của bên ngoài.

Cụm động từ chính trong câu văn trên là: mang ý nghĩa phê phán nhẹ nhàng. Trong đó phê phán là động từ trung tâm.